

Anoectochilus Blume 1825 viết tắt Anct.

Việt Nam có 15 trong số khoảng chừng 50 giống trên thế giới.

Anoectochilus abbreviatus (Lindl.) Seidenf. 1978 - xin xem Rhomboda abbreviata (Lindl.) Ormerod 1995.

1 **Anoectochilus acalcaratus** Aver. 1996

Đồng danh: *Odontochilus alcaratus* Aver.) Ormerod (2002).

Leonid Averyanov, Nguyễn tiến Hiệp và Phan kế Lộc đã tìm thấy cây này tại núi Ngọc Lĩnh vào ngày 10-3-1995 và tại Ninh bình, Cúc Phương, Kẻ bàng, Hà Giang, nhưng chúng tôi chưa tìm thấy hình ảnh và tư liệu nào tại Việt nam.

Anoectochilus abbreviatus (Lindl.) Seidenf. 1978 – xin xem Rhomboda abbreviata (Lindl.) Ormerod 1995

Ảnh: Iptek.net

2 **Anoectochilus annamensis** Aver. 2005

Ảnh: Leonid Averyanov

Ảnh: Nguyễn Minh Đức

Tên Việt: Chưa có

Mô tả: Địa lan mọc sát trên mặt đất 2-3 lá dài 3-5 phân và rộng 2-3.5 phân. Cành hoa cao 7-16 phân, hoa 3-10 chiếc có lông, to 1.1.5 phân nở vào cuối Xuân đầu Hạ.

Nơi mọc: Thừa Thiên, Huế, Nam Đồng, A Luối, Tam Đảo.

3 *Anoectochilus brevistylus* Lindl. 1840

Đồng danh: *Anoectochilus brevilabris* var. *gigantea* Pradhan 1976;
Anoectochilus griffithii Hook.f. 1890.

Tên Việt: Giải thủy vôi ngắn (PHH) Lan sứa vôi ngắn (TH)

Mô tả: Địa lan nhỏ, lá 3-4 chiếc dài 2-3 phân. Cành hoa cao 20 phân, hoa 5-7 chiếc mọc ở ngọn nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Sapa, Lào Cai.

Ảnh: Allen Black
IOSPE

4 *Anoectochilus calcareus* Aver.

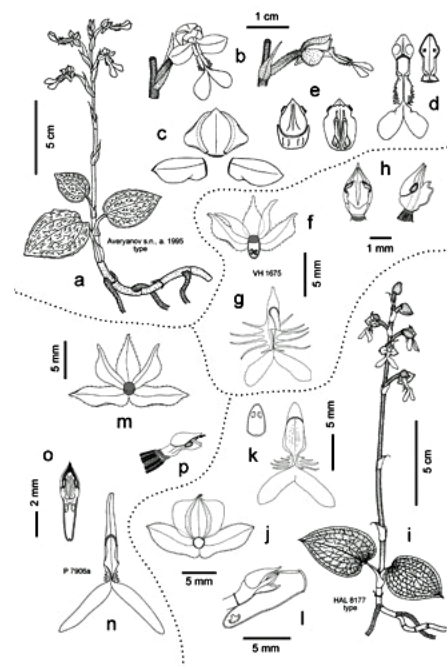
Hình vẽ: Leonid Averyanov

Chú thích: *Anoectochilus calcareus* a-b-c-d
Anoectochilus albolineatus f-g-h
Anoectochilus annmensis i-j-k
Anoectochilus lylei m-n-o-p

Tên Việt: Lan lá gấm vôi.

Mô tả: Địa lan hay thạch lan, lá 3-4 chiếc dài 7 phân màu nâu xám gần như đen có lông, gân lá màu xám trắng gần như hồng. Cành hoa cao 8-12 phân, có lông. Hoa 3-7 chiếc cánh hoa màu trắng xanh nở vào đầu Xuân.

Nơi Mọc: Ninh Bình, Cúc Phương, Kẻ Bàng,
Hà Giang, Quảng Bình, Sơn La, Thanh Hóa.

5 *Anoectochilus chapaensis* Gagnep. 1931

Ảnh: Ed Merkle © and Merkle's Orchids Tennessee IOSPE

Tên Việt: Giải thủy Sapa (PHH) Lan sứa Sapa (TH).

Mô tả: Địa lan nhỏ, lá 4-5 chiếc, dài 2-3 phân, rộng 1.5-2 phân. Cành hoa dài khoảng 15 phân, hoa 5-7 chiếc, to 1.5 phân nở liên tiếp vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Tam Đảo, Vinh Phú.

6 *Anoectochilus daoensis* Gagnep 1951

Tên được công nhận nhưng không tìm thấy hình ảnh và tư liệu nào khác.

Tên Việt. Lan sứa Tam đảo (TH) Giải thủy Tam đảo.

Mô tả: Loài đặc hữu của Việt Nam, mọc ở Tam Đảo (Vĩnh Phú) Lan đất, thân đứng, cao 17 phân, màu tím tía. Lá thuôn bầu dục, 3 gân màu nâu đỏ. Cụm hoa ở đỉnh, cao 6-8 phân mang 1 hoa. Hoa lớn dài 3-4 phân, màu tái có đốm đỏ. Cánh môi có mép khía răng hẹp, sâu 5-6 chiếc, màu hồng, đỉnh mở rộng chia 2 thùy, mép rách không đều, màu trắng.

(Theo Trần Hợp)

Nơi mọc: Tam Đảo.

7 *Anoectochilus elwesii* (Clark ex Hk.f.) King & Pantling

Ảnh: Flickr.com

Tên Việt: Giải thù Elwesii (PHH)
Lan sứa bắc (TH)

Mô Tả: Địa lan nhỏ 4-7 lá, dài 3-4 phân màu nâu có 3 gân. Chùm hoa cao 6-10 phân có lông, hoa 2-3 chiếc to 2.5 phân, mọc ở đỉnh nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Lào Cai, Điện Biên, Vĩnh Phú.

8 *Anoectochilus lanceolatus* Lindl 1840

Đồng danh: *Anoectochilus bisaccatus* Hayata 1914; *Anoectochilus flavus* Benth. & Hook. f. 1883

Ảnh: Orchid website

Ảnh: ifm.ac.tz

Tên Việt: Giải thù thon (PHH) Lan sứa giáo (TH).

Mô tả: Địa lan 3-4 lá nhọn, hình lưỡi giáo dài 6-10 phân ngang 3-5 phân. Cành hoa cao 12-15 phân, hoa 10-15 chiếc, to 2 phân nở vào cuối Hạ.

Nơi mọc: Sapa, Ba Vi.

9 *Anoectochilus lylei* Rolfe ex Donnie 1925

Đồng danh: *Brachycorythis truncatolabellata* (Hayata) S.S.Ying 1977; *Gymnadenia galeandra* (Rchb. f.) Rchb. f. 1878

Ảnh: Alex & Karel Petrzelka

Tên Việt: Giải thủy Lyle (PHH) Lan sữa trắng (TH).

Mô tả: Địa lan nhỏ 2-4 lá xanh thẫm hoặc xanh nâu dài 4-5 phân có gân màu hồng nhạt. Chùm hoa cao 10-15 phân, hoa 5-8 chiếc to 1.5 phân nở vào mùa Thu.

Nơi mọc: Kontum, Ngọc Lĩnh, Thừa Thiên, Huế.

10 *Anoectochilus papillosus* Aver. sp. nov

Ảnh: Leonid Averyanov

Tên Việt: Chưa có

Mô tả: Địa lan nhỏ 2-4 lá dài 3-4 phân rộng 2-3 phân xanh mượt như nhung, gân màu hồng nhạt, mặt dưới lá màu hồng tía. Cành hoa cao 9-12 phân đầy lông với 3-5 hoa, dài 1.5- 2 phân, lưỡi hoa hướng lên phía trên, nở vào tháng 7-8.

Nơi mọc: Mai Châu, Hoà Bình.

11 *Anoectochilus repens* (Downie) Seidenf. & Smitinand 1959
Đồng danh: *Odontochilus repens* Downie 1925

Ảnh: Nguyễn ánh Xuân

Ảnh: Nguyễn ánh Xuân

Tên Việt: Chưa có

Mô tả: Địa lan nhỏ lá 3-4 chiếc. Cành hoa cao 12-15 phân, hoa 3-5 chiếc to 1.5-2 phân, nở vào mùa hạ.

Nơi mọc: Lang Sơn, Quảng Ninh.

12 *Anoectochilus roxburghii* (Wall.) 1832
Đồng danh: *A. setaceus* auct. non Blume: Aver. 1994

Ảnh: J&L Orchids

Ảnh: flozinha de estufa.blogspot

Tên Việt: Giải thủy Roxburgh (PHH) Lan sứ hồng (TH).

Mô tả: Địa lan, 3-4 lá dài 4 phân. Cành hoa cao 6-10 phân. Hoa 5-6 chiếc to 1.80 phân nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Khắp nơi từ Lào cai, Hoà Bình, Quảng Trị, Kontum, Gia rai Thanh Hoá, Phong Nha.

- 13** *Anoectochilus setaceus* (Blume) 1825
Đồng danh: *Anoectochilus roxburghii* var. *regalis* (Blume)
Pradhan 1976; Anoectochilus yungianus S.Y.Hu 1971.

Ảnh: [Flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14711110@N00/10111111111/)

Tên Việt: Chưa có.

Mô tả: Địa lan nhỏ lá xanh đen mặt dưới tím thẫm. Cành hoa cao 20-25 phân 7-10 chiếc to 1.80 phân nở liên tiếp vào mùa Hạ .

Nơi mọc: Vĩnh Phúc, Tam Đảo.

- 14** *Anoectochilus siamensis* Schltr. 1906

Đồng danh: *Anoectochilus albolineatus* Parish & Rchb. f. 1874

Ảnh: [Braklung.com](https://www.braklung.com/)

Ảnh: [Blogs.yahoo.co.jp.com](https://blogs.yahoo.co.jp/)

Tên Việt: Lan sứa Thái (TH).

Mô tả: Địa lan nhỏ, lá 3 chiếc. Cành lan cao 12-15 phân, hoa 7-10 chiếc, to 1.5 phân nở vào mùa Thu.

Nơi mọc: Không rõ.

15 *Anoectochilus sikkimensis* King & Pantl. 1894**Đồng danh:** *Anoectochilus tridentatus* Seidenf.

Ảnh: pbase.com

Ảnh: pbase.com

Tên Việt: Chưa có.**Mô tả:** Địa lan, lá 4-5 chiếc. Cành hoa cao 20 phân, hoa 5-7 chiếc to 1.85 phân, nở vào mùa Thu.**Nơi mọc:** Không rõ.

GHI CHÚ: Theo The Internet Orchid Species Photo Encyclopedia *Anoectochilus abbreviatus* (Lindl.) Seidenf. 1978 - đã đổi thành *Rhomboda abbreviata* (Lindl.) Ormerod 1995.

Việc chuyển đổi loài, giống rất phức tạp cho nên nhiều khoa học gia không đồng ý với nhau, vì vậy tên cây lan vẫn có những người vẫn dùng đồng danh thay vì tên chính thức.